

Важливо, що вирішення проблеми збереження власного здоров'я закладено в самій людині, у знанні та розумінні нею проблем формування, збереження, зміцнення і відновлення його, а також в умінні дотримуватися правил здорового способу життя. Ми повинні усвідомити, що майбутнє кожного і держави в цілому – за здоровими поколіннями, що фізично і морально здорова людина здатна творити і приносити користь іншим людям. Стан фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я молоді є інтегральним показником суспільного розвитку, могутнім чинником впливу на економічний, культурний, потенціал країни. Виховання здорової нації, охорона здоров'я людини – основна проблеми всіх часів.

Висновки... Отже, пріоритетним завданням держави у вищих навчальних закладах залишається інформаційно-просвітницька робота з молоддю, впровадження здоров'язберігаючих технологій. Сьогодні на рівні держави повинні діяти програми, проекти, головним завданням яких є пропаганда здорового способу життя молоді через проведення науково-медичних конференцій, семінарів-тренінгів, круглих столів, лекцій, практичних знань.

Список використаних джерел та літератури:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г. Ващенко. – Полтава, 1994. – Т.1. – С. 104.
2. Макаренко А. С. Методика виховної роботи / А. С. Макаренко. – К. : Рад. школа, 1990. – 366 с.
3. Максимова Н. Ю. Безпека життєдіяльності : соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. – К. : Либідь, 2006. – 328 с.
4. Оржеховська В. М. Духовність і здоров'я : навч.-метод. посіб. / В. М. Оржеховська ; Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2004. – 168 с.
5. Оржеховська В. М. Збереження репродуктивного здоров'я неповнолітніх / В. М. Оржеховська, Л. І. Габора ; Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2004. – 220 с.
6. Педагогіка здорового способу життя : орієнтована програма для установ післядипломної пед. освіти та пед. навч. закладів / В. М. Оржеховська, О. І. Пилипенко ; Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2004. – 14 с.
7. Рибальченко С. Є. Формування культури здоров'я учнів засобами інноваційних технологій. Модель навчального закладу – Школа сприяння здоров'ю / С. Є. Рибальченко. – Х. : Основа, 2010. – 143, [1] с. (Б-ка журн. „Початкове навчання та виховання”; Вип. 5 (77)).

Анотація И.М.Шоробура

Боевой гопак как этнонациональная система психофизического усовершенствования личности

В статье рассматривается вопрос необходимости господствующей идеологии здоровья в Украине. Боевой гопак рассматривается как этнонациональная система психофизического усовершенствования личности. В Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии создана ячейка и секция боевого гопака.

Ключевые слова: идеология здоровья, национальная культура, физическая культура, боевой гопак.

Summary I.M.Shorobura

Fighting Hopak as the Ethnonational System of Psychophysical Development of Personality

The question of the necessity of ruling ideology of a human's health in Ukraine has been viewed in the article. Fighting hopak is considered as the ethnonational system of psychophysical development of personality. The centre and the section of fighting hopak have been organized in Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy.

Key words: ideology of health, national culture, physical culture, fighting hopak.

Дата надходження статті:

„14” вересня 2010 р.

УДК 37 (09)(477) „18/20”

О.І.ЯНКОВИЧ,
доктор педагогічних наук
(м.Тернопіль)

Ідеї технологізації освіти у педагогічній думці України (XVIII – перша половина XX ст.)

У статті здійснено аналіз праць класиків вітчизняної педагогіки з проблем технологізації освіти. Розглянуто погляди українських педагогів К. Ушинського, Г. Ващенка, С. Русової, А. Макаренка, В. Сухомлинського, що мали вплив на розвиток освітніх технологій. Виявлено можливості використання позитивних ідей класиків педагогіки у педагогічній теорії та практиці на сучасному етапі. Доведено необхідність домінування індивідуальної професійної майстерності над уміннями виконувати технологічні операції.

Ключові слова: технологізація освіти, діагностика.

Постановка проблеми в загальному вигляді... У останні два десятиріччя прискореними темпами здійснюється технологізація освіти. Рівень упровадження освітніх технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, є тим показником, за яким визначається престиж та конкурентоспроможність навчального закладу. Проте у реалізації технологічного підходу є також суттєві недоліки. Оскільки учені не виробили загальноприйнятого категоріального тезаурусу, освітніми технологіями сьогодні називають що завгодно: від методики чи теоретично оформленого досвіду окремого учителя до будь-якої інновації

навчально-виховного процесу. Самі педагоги визнають, що у них недостатньо вмінь для використання технологічного підходу, а також для здійснення діагностування, без якого неможлива технологізація освіти. Отже, суперечливість в обґрунтуванні теоретичних засад освітніх технологій, не достатній рівень готовності педагогів до їх реалізації сприяли тому, що технологічний підхід більшою мірою обговорюється у наукових джерелах, ніж використовується на практиці. Оскільки освітні технології мають давні історичні корені, і їх генезис розпочався задовго до появи технологічної термінології, варто для подолання проблем, що існують, проаналізувати погляди класиків педагогіки щодо технологізації освіти. У їх працях доцільно шукати орієнтири для визначення шляхів подальшого розвитку освітніх інновацій, а також знаходити ідеї, які дають змогу уникати помилок під час упровадження педагогічних технологій.

Таким чином, **актуальність статті** обумовлена необхідністю аналізу праць класиків вітчизняної педагогіки із проблем здійснення технологізації освіти для подолання вад у реалізації технологічного підходу на сучасному етапі та вироблення шляхів його подальшого використання.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Розвиток освітніх технологій та їх використання у закладах освіти стали предметом численних педагогічних досліджень. Їх вивчають А. Алексюк [4], В. Євдокимов, О. Пехота, І. Прокопенко, Г. Селевко [6], С. Сисоєва [4], Ф. Янушкевич [11] та інші вчені. І. Смолюк у дисертаційному дослідженні „Розвиток педагогічних технологій у вищих закладах освіти України” висвітлив трансформацію освітніх ідей у педагогічних технологіях [7, с. 14]. Особливу увагу вітчизняні вчені приділяють авторським технологіям класиків педагогіки. Зокрема, С. Карпенчук дослідила педагогічну технологію А. С. Макаренка в контексті сучасної педагогіки [2].

Проте погляди класиків педагогіки на соціально-освітній феномен, який сьогодні трактується як технології, а також на використання технологічного підходу досліджені недостатньо. Варто здійснити такий аналіз, починаючи з ХІХ ст., коли був уперше застосований термін „технологія” до освітніх процесів. Його ввів у науковий обіг американський педолог Джеймсон Саллі 1866 року.

Формулювання цілей статті... **Мета статті:** аналіз праць класиків вітчизняної педагогіки з проблем технологізації освіти; виявлення можливостей використання позитивних ідей у педагогічній теорії та практиці.

Виклад основного матеріалу... Автором ідеї технологізації освіти вважається чеський діяч Я. А. Коменський. У творі „Велика дидактика” він втілював прагнення навчати всіх усьому так, щоб неспіху бути не могло. Воно мало реалізовуватися завдяки правильній організації навчального процесу. Я. А. Коменський не виключав значення авторитету вчителя у досягненні успіху роботи школи, проте вперше вказав на необхідність чіткості і злагодженості її діяльності, як годинникового механізму. Така організованість притаманна виробничим технологіям і мала бути й у школі.

Із ХVІІІ ст., тобто з часу бурхливого розвитку промисловості, ставали все більш популярними погляди вчених щодо досягнення успіху педагогічного процесу незалежно від майстерності учителя. Педагоги прагнули знайти такий універсальний спосіб навчання, який, як філософський камінь, має забезпечити навченість усіх учнів. Проте існували й інші думки: у навчально-виховному процесі має зберігатися індивідуальний підхід до учня, і у закладах освіти конвеєр, як на промислових підприємствах, не працюватиме.

Прихильником індивідуалізації навчання є український педагог С. Русова. Вона зазначала: „Обов'язок учителя – добре знати індивідуальні особливості своїх учнів і вміти кожного притягнути до праці, викликати в ньому потрібне зусилля” [5, с. 237]. Проте її ідеї можна також використовувати і в реалізації технологічного підходу на сучасному етапі. Зокрема, думки української просвітительки щодо застосування методів навчання є актуальними також і щодо освітніх технологій. С. Русова стверджувала, що **метод – керівничий шнур усякого навчання, який не повинен перетворюватися у шаблон, щоб не допустити культу методу** (виділено автором). Гіперболізація значення методу може свідчити про легководухість учителя. Такий недолік педагога зумовить помилки у реалізації методик [5, с. 225–226]. Аналіз дидактичних поглядів С. Русової дає змогу зробити висновок про те, що не варто гіперболізувати роль освітньої технології для досягнення успіху навчально-виховного процесу. Учитель має постійно працювати над удосконаленням педагогічної майстерності, оскільки знання алгоритмів дій відіграє другорядну роль у навчально-виховному процесі.

На користь технологізації навчання можуть бути використані ідеї С. Русової про те, що і в науці, і в процесі навчання тільки строго логічні операції дають змогу оволодіти предметом або наукою [5, с. 224]. Окрім того, українська просвітителька описала низку методик, які на сучасному етапі трансформовані у технології: Дальтон-план, методику М. Монтесорі тощо [6, с. 236, 745]. С. Русова детально проаналізувала організацію навчального процесу, роль учителя та навчальні дії учнів. Вона акцентувала увагу на можливостях учнів проявляти ініціативу та розвивати вміння самостійно вчитися, розвивати волю, звичку до зусилля для досягнення своєї мети [5, с. 234].

На основі аналізу творчості С. Русової можна зробити висновок, що результативність навчально-виховного процесу залежить від низки чинників: здібностей та нахилів учнів, рівня підготовленості вчителя, використовуваних методів організації навчання. Доцільно припустити, що тільки завдяки алгоритмізації дій неможливо досягнути успіху навчально-виховного процесу.

Аналогічні висновки можна зробити також на основі творчості українського класика педагогіки К. Ушинського. Аналіз його творів дає змогу припустити, що праця вчителя не може бути алгоритмізована, а знання рецептів (технологій) не гарантує необхідного результату. Він зазначав: „Ми не говоримо педагогам: робіть так чи інакше; але говоримо їм: вивчайте закони тих психічних явищ, якими ви хочете керувати, і дійте, керуючись цими законами й тими обставинами, в яких ви хочете їх застосувати. Не тільки обставини ці без краю різноманітні, а й самі вдачі вихованців не схожі одна на одну. Чи можна ж при такій різноманітності обставин виховання й виховуваних індивідів пропонувати які-небудь загальні виховні рецепти” [10, с. 219].

Визнаючи, що педагогічні явища надзвичайно діалектичні, К. Ушинський відводив важливе місце педагогічним знанням, настійливо радив вивчати історію різних педагогічних заходів, з чого можна зробити висновок, що вчитель повинен оволодіти освітніми технологіями. Проте цього недостатньо для досягнення успіху. Окрім технологічних знань, необхідно відповідати ще низці вимог: прагнути до пізнання, мати педагогічний такт тощо.

Незважаючи на те, що до технологічного підходу існує посилена увага вчених, психологічні, а особливо фізіологічні аспекти освітніх технологій залишаються маловивченими. На усунення цього недоліку мали б спонукати праці К. Ушинського, який вважав, що необхідно „вивчати якнайпильніше фізичну й душевну природу людини...” [10, с. 219]. Проте психологічні засади освітніх технологій на сучасному етапі залишаються малодослідженими, зрештою, як і фізіологічні. Саме в цьому може полягати одна із причини незадоволеності сучасних педагогів результатами від реалізації технологічного підходу.

Вагомий внесок у дослідження проблем педагогічних технологій зробив Г. Ващенко. Він розглянув теоретичні засади методів навчання. Основні положення концепції українського педагога можна застосувати також до педагогічних технологій. Зокрема, Г. Ващенко вказав на суперечливість підходів до трактування терміну „метод”: „Поняття методів навчання ще не набуло остаточного визначення. Тому не тільки в поглядах педагогів-практиків, а навіть у педагогічній літературі часто трапляється змішування понять методів, системи та плану” [1, с. 102]. У працях сучасних учених змішуються поняття „технологія”, „метод”, „система”, „методика”.

Характерні риси методів, визначені Г. Ващенко (етапність або сукупність кроків, відповідність дій визначеній меті), притаманні також сучасним технологіям. Всі моменти навчального процесу, вважає український педагог, мають свою спеціальну техніку [1, с. 103]. Він акцентує увагу також на обліку успішності учнів, як на необхідному етапові навчального процесу. Без контролю знань або діагностики навчання неможлива реалізація також педагогічної технології.

Попри спільні риси методів та сучасних технологій, необхідно вказати і на їх відмінний характер: технологія характеризується діагностичністю вже на етапі визначення мети. Проте сьогодні використовуються технології у значенні „метод”, як це мало місце у творчості Г. Ващенка. Зокрема, у праці „Загальні методи навчання” він розглянув метод проектів, який на сучасному етапі трактується також як технологія [1, с. 331].

У вітчизняній педагогічній науці термін „освітня (педагогічна) технологія” вперше з’явився у 60-х рр. ХХ ст. Але ще задовго до появи цього терміна у педагогіці республік колишнього СРСР, технологічну термінологію використав А. С. Макаренко. Він запровадив „технологію виховання” (точніше „технологічний процес” щодо виховання). У „Педагогічній поемі” класик української педагогіки зазначав: „Наше педагогічне виробництво ніколи не будувалося за технологічною логікою, а завжди за логікою моральної проповіді... Саме тому у нас просто нема всіх найважливіших відділів виробництва: технологічного процесу, обліку операцій, конструкторської роботи, застосування кондукторів і приладів, нормування, контролю, допусків і бракування” [3, с. 440].

Великий український педагог-класик, як і його попередник Я. А. Коменський, що порівнював організацію педагогічного процесу із годинниковим механізмом, як і французький філософ-просвітитель Ж. О. Ламетрі, що написав твір „Людина-машина” і також встановлював аналогії між людиною і годинниковим механізмом, „чим більше думав, тим більше виявляв схожості між процесами виховання й звичайними процесами в матеріальному виробництві і ніякої особливо страшної механістичності в цій схожості не вбачав” [3, с. 440]. А. Макаренко був переконаний, „що дуже багато деталей людської особи і людської поведінки можна зробити на пресах, просто штампувати за стандартом, але для цього потрібна особливо тонка робота самих штамів, скрупульозна обережність і точність. Інші деталі потребували, навпаки, індивідуальної обробки в руках висококваліфікованих майстрів, людей із золотими руками й гострим оком. Для багатьох деталей необхідні були складні спеціальні прилади, які в свою чергу

потребують великої винахідливості і польоту людського генія. А для всіх деталей і для всієї роботи вихователя потрібна особлива наука” [3, с. 440].

У „Педагогічній поемі” та інших творах А. Макаренка поряд із терміном „технологічний процес” трапляється й термін „техніка” у значенні „технологія”: „Ми всі чудово знаємо, яку нам слід виховувати людину, це знає кожен письменний свідомий робітник і добре знає кожен член партії. Отже, труднощі не в питанні, що треба зробити, а як зробити. А це питання педагогічної техніки” [3, с. 440].

Незважаючи на створені видатними педагогами (Я. А. Коменський, А. Макаренко та інші) аналогії між виробничими та навчально-виховними процесами, необхідно визнати, що існує велика різниця між людиною та досконалою машиною, яка, на відміну від живої істоти, не має спадкових задатків та генетичних відхилень. Отже, в технології варто говорити не стільки про гарантію результату, скільки про орієнтацію на певні показники.

Реалізацію освітніх технологій, особливо виховних, утруднює недосконалість діагностики, особливо це стосується вимірювання виховних якостей. У зв’язку з цим доцільно стверджувати, що виховний технологічний процес – це радше перспектива, ніж реальність. Існування описаних у навчально-методичних та енциклопедичних джерелах виховних технологій є дискусійною проблемою. На нашу думку, А. Макаренко здійснив прогнозування генезису виховних технологічних процесів, які реалізовуватимуться паралельно із розвитком педагогічної діагностики, на основі поєднання зусиль фахівців різних галузей наук – педагогіки, інформатики, психології.

Прогнозуванням мистецтва виховання займався також К. Ушинський. Вів був переконаний, що воно надто недосконале, проте буде розвиватися у майбутньому. Український педагог з’ясував причини недостатньої уваги суспільства до виховної сфери. На його думку, люди шукають хибні ідеали: „Здається, люди думали про все, крім виховання, шукали засобів величі й щастя скрізь, крім тієї галузі, де найшвидше їх можна знайти. Але вже тепер видно, що наука визріває до того ступеня, коли погляд людини мимоволі буде звернений на виховне мистецтво [10, с. 207]. К. Ушинський був переконаний, що людство визначить правильні цілі виховання і виховна галузь розвиватиметься прискореними темпами: „Словом, в усіх галузях виховання ми стоїмо лише перед початком великого мистецтва, тоді як факти науки вказують на можливість для нього найблискупішого майбутнього і можна сподіватися, що людство, нарешті, стомиться гнатися за зовнішніми вигодами життя й візьметься створювати значно стійкіші вигоди в самій людині, переконавшись не на словах тільки, а на ділі, що головні джерела нашого щастя й величі не в речах і порядках, що нас оточують, а нас самих” [10, с. 209].

Якщо А. Макаренко вважав, що для позитивних змін у виховній галузі необхідна технологія, то К. Ушинський відстоював необхідність теорії, яка б ґрунтувалась на законах низки наук, передусім психології та фізіології. Проте обидва педагоги були переконані, що для вирішення виховних проблем необхідний науковий підхід, і у майбутньому його будуть використовувати вихователі.

У творчості класика української педагогіки В. Сухомлинського, як у його попередника А. Макаренка, також існує термін „технологія”, зокрема „технологія педагогічної праці”. „Учитель готується до хорошого уроку все життя.. – переконаний український педагог. – Така духовна і філософська основа нашої професії і **технології нашої праці** (виділено автором): щоб відкрити перед учнями іскорку знань, учителеві треба увібрати море світла, ні на хвилину не відходячи від променів вічно сяючого сонця знань, людської мудрості...” [9, с. 465]. „У кожного вчителя є своя творча лабораторія, вона рік у рік збагачується – це дуже важливий бік педагогічної культури. Мова йде про **технологію педагогічної праці**” [9, с. 454]. „Однією з найбільш тонких і ювелірно чистих справ у **технології педагогічної творчості** (виділено автором) є створення в духовному житті кожної дитини і шкільного колективу гармонії радощів” [9, с. 553].

Названі технологічні терміни В. Сухомлинський використовував у середині 60-х рр. ХХ ст., зокрема ними він скористався у циклі бесід із молодим директором школи. У цей час термін „технологія” використовувався в основному в зарубіжних публікаціях (у колишньому Радянському Союзі з’явився 1963 р., проте набув масового вжитку у 80-х рр.) [11, с. 24]. Отже, видатний український педагог В. Сухомлинський ще задовго до загального використання технологічного підходу виокремив в „освітній технології” своєрідний технологічний спектр, запропонувавши „технологію педагогічної праці”, „технологію педагогічної творчості”. Він також зауважив наявність циклічності і періодичності явищ навчально-виховного процесу, фактично заклавши основи для розгляду управління закладом освіти як технологічного процесу. Незважаючи на те, що не було виявлено трактування В. Сухомлинським терміна „технологія”, у його працях закладені цінні ідеї для розуміння змісту технологічних понять. Зокрема, він заперечував можливість винайдення універсального засобу (способу) вирішення проблем навчального процесу: „Дехто наївно вірить в якийсь єдиний, всесильний, рятувальний засіб, за допомогою якого легко зробити цілий переворот у навчально-виховному процесі...” [9, с. 426]. *На основі творчості та діяльності українського педагога доцільно припустити, що таким універсальним засобом не може стати також і технологія.* В. Сухомлинський вважав, що результати педагогічної роботи залежать передусім від професіоналізму викладача, але не від методу: „Хороший учитель дасть

добрі знання, працюючи за будь-яким методом, що передбачає активну розумову діяльність дитини” [9, с. 426].

Завдяки працям В. Сухомлинського були закладені підходи до розуміння управління як технологічного процесу. Педагоги з'ясували, що управлінській діяльності притаманна циклічність, яка має місце також у промисловому виробництві. Цикли та завершені періоди у роботі школи виділяв В. Сухомлинський. Зокрема, у творі „Розмова з молодим директором” він відзначав, що підсумування наслідків навчального року – це „один із найважливіших періодів, циклів навчально-виховного процесу” [9, с. 605]. Зрозуміло, що циклові навчально-виховної роботи (навчальний рік, навчання і виховання від першого до останнього класу) відповідає цикл управлінський [8, с. 192].

Отже, українські педагоги своїми працями заклали передумови для технологізації освіти на сучасному етапі. Проте їх окремі погляди (прогресивні та радикальні зміни у виховній галузі відповідно до правильно визначених цілей; врахування психологічних та фізіологічних чинників педагогічного процесу; реалізація виховання та управління на технологічній основі) мають прогностичний характер. Такі ідеї повинні піддаватися ґрунтовному дослідженню.

Пріоритет у вивченні освітніх технологій, передусім навчальних, належить зарубіжним ученим, проте українські автори також мають здобутки у галузі технологізації освіти: вони вперше виділили технологічні поняття в межах освітніх, незнані у педагогічній науці за кордоном. Вочевидь, саме політичні мотиви завадили вітчизняній науці здобути першість у дослідженні технологічного підходу. Звинувачення в українському буржуазному націоналізмі стали перешкодою для висвітлення зарубіжного (буржуазного) досвіду вивчення освітніх технологій і можливостей його використання для подальших наукових пошуків.

Висновки... Праці класиків української педагогіки К. Ушинського, Г. Ващенко, С. Русової, А. Макаренка, В. Сухомлинського сприяють розвитку освітніх технологій у педагогічній теорії та практиці України. Зокрема, ідеї К. Ушинського про необхідність вивчення душевної й фізичної природи людини орієнтують на дослідження психологічних та фізіологічних аспектів освітніх технологій. С. Русова та Г. Ващенко описали методи, які згодом були трансформовані у технології. А. Макаренко вперше застосував термін „технологія” до виховного процесу. В. Сухомлинський створив передумови для розвитку технологій управління. Чимало з ідей класиків педагогіки (радикальні зміни у виховній галузі; здійснення виховання та управління на технологічній основі) мають прогностичний характер. Існування виховних технологій та технологій управління на сучасному етапі є дискусійним питанням, однією із причин чого є недостатній розвиток педагогічної діагностики. Аналіз праць класиків педагогіки свідчить про те, що освітні технології не можуть стати панацеєю від негараздів сучасних навчальних закладів, оскільки не існує універсального засобу чи способу вирішення проблем навчального процесу. Не варто переоцінювати значення технологічного підходу, натомість необхідно приділяти увагу розвитку педагогічної майстерності учителя.

Подальші наукові розвідки необхідно проводити у напрямку вивчення проблем діагностики та їх вирішення у класичній національній педагогіці; дослідження психологічних та фізіологічних аспектів освітніх технологій.

Список використаних джерел та літератури:

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання / Григорій Ващенко. – К. : Українська видавнича спілка, 1997. – 441 с.
2. Карпенчук С. Г. Педагогічна технологія А. С. Макаренка в контексті сучасної педагогіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук. : спец. 13.00.01 „Теорія та історія педагогіки” / С. Г. Карпенчук. – К. : І-т педагогіки України, 2003. – 40 с.
3. Макаренко А. С. Педагогічна поема / Антон Семенович Макаренко. – К. : Радянська школа, 1973. – 524 с.
4. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : [моногр.] / [С. О. Сисоева, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Сігаєва, Я. В. Цехмістер та ін. : за ред. С. О. Сисоевої]. – К. : ВПОЛ, 2001. – 502 с.
5. Русова С. Дидактика : вибрані педагогічні твори : у 2-х кн. / Софія Русова. – К. : Либідь, 1997. – Кн. 2. – С. 134–306.
6. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с.
7. Смолюк І. О. Розвиток педагогічних технологій у вищих закладах освіти України (теорія і практика) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.01 „Теорія та історія педагогіки” / І. О. Смолюк. – К, 1999. – 35 с.
8. Ступарик Б. М. Школі – національне виховання молоді [вибрані статті] / Б. М. Ступарик. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 283 с.
9. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором : вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 4. – С. 393–626.
10. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані педагогічні твори у двох томах / К. Д. Ушинський. – К. : Радянська школа, 1982. – Т. 1. – С. 192–463.
11. Янушкевич Ф. Технология обучения в системе высшего образования / Ф. Янушкевич ; [пер. с польск. О. В. Довженко]. – М. : Высш. школа, 1986. – 135 с.

Анотація

А.І.Янкович

Идеи технологизации образования в педагогической мысли Украины (XVIII – первая половина XX ст.)

В статье осуществлён анализ трудов классиков отечественной педагогики по проблеме технологизации образования. Рассмотрено взгляды украинских педагогов К. Ушинского, Г. Ващенко, С. Русовой, А. Макаренка, В. Сухомлинского, которые влияли на развитие образовательных технологий. Определены возможности использования положительных идей классиков педагогики в педагогической теории и практике на современном этапе. Доказано, что индивидуальное профессиональное мастерство учителей должно доминировать над умениями выполнять технологические операции.

Ключевые слова: технологизация образования, диагностика.

Summary

O.I.Yankovych

Ideas of Technologization of Education in the Pedagogical Thought in Ukraine (XVIII – the First Half of the XX Centuries)

This article deals with the problem of the technologization of education based on the works of the classics of the Ukrainian pedagogical thoughts. The ideas of the Ukrainian pedagogues (K. Ushynskiy, H. Vashchenko, S. Rusova, A. Makarenko, V. Sukhomlinskyi) and their influence on the progress of the educational technologies have been studied. The opportunities of using of the positive ideas of the pedagogical theories and practice in the modern period have been revealed. The necessity of the predominance of the teacher's individual professional skills over his/her skills to do technological operations has been proved.

Key words: technologization of education, diagnostics.

Дата надходження статті:

„22” вересня 2010 р.

УДК 371.15+33.001

І.Д.ЯРОЩУК,

аспірантка

(м.Тернопіль)

Оптимізація процесу адаптації молодого фахівця економічного профілю до професійно-комунікативної діяльності

У статті обґрунтовано доцільність оптимізації адаптації молодого фахівця економічного профілю до професійно-комунікативної діяльності. Визначено суть і структуру комунікативної адаптації економіста. З'ясовано, що комунікативна адаптація фахівця економічного профілю складається з комунікативної мотивації, комунікативної ініціативності, комунікативного інтелекту, комунікативної толерантності, комунікативної стресостійкості, комунікативної гнучкості та є цілком автономним поняттям, яке потребує ґрунтовного дослідження.

Ключові слова: професійна адаптація, комунікативна адаптація, оптимізація.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Сучасний кваліфікований економіст – це професіонал, якому притаманна низка важливих якостей, з-поміж яких однією з пріоритетних є адаптаційна мобільність. Її наявність – це запорука „швидкого входження” молодого фахівця у професію та колектив, його здатності працювати в атмосфері постійних змін, стресостійкості тощо. Проте, як свідчать емпіричні дані, часто на практиці випускники ВНЗ, навіть володіючи достатнім багажем професійних знань, умінь і навичок, відчують певні труднощі в процесі професійної самореалізації. Однією з причин такої ситуації є недостатнє врахування та використання ідей концепції професійної адаптації особистості в контексті неперервної освіти як специфічної умови ефективної координації підготовки майбутніх фахівців економічного профілю.

Молодий економіст, влаштовуючись на роботу, повинен усвідомлювати, що в обраній ним організації вже існує певний стереотип поведінки, культури, комунікативного етикету, конфліктної толерантності, внутрішньоорганізаційних відносин тощо, який має безпосередній вплив на визначення соціальної ролі людини в колективі, а тому чим вищим у нового працівника виявиться рівень адаптаційних можливостей, тим більші в нього шанси в кар'єрному та професійному рості, налагодженні дружніх стосунків зі співробітниками.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Поняття „професійна адаптація” фахівця широко досліджене в філософській, психологічній і педагогічній літературі [1; 3; 6] та охарактеризоване як безперервний процес, що охоплює не лише професійну, а й усі інші сфери життєдіяльності працівника та має безпосередній вплив на їх урегулювання і гармонізацію. Актуальність дослідження цієї проблеми зумовлена змінами в соціально-економічному розвитку держави, виробничими можливостями підприємства та зростанням інтелектуального потенціалу сучасного працівника.